

Cerkveni

8. šte.

Avgust.

GLASBENIK.

Letnik II.

1879.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

„Cerkveni glasbenik“ izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravnništvo sta v Alojancih.

Razprava liturgičnega vprašanja gledé blagoslova sè sv. rešnjim Telesom.

(Konec.)

II. Verzikel. — Zahvala.

Z verzikelnom izrazujemo zahvalo Gospodu Jezusu za njegovo tako neizmerno radodarnost; spominjaje se na sv. obhajilo, kjer se nam daje že tukaj na zemlji ne le častiti, temuč celo vživati. „Panem de coelo praestitisti eis — kruh z nebes si jim dodelil“. Nam, svojim otrokom deliš že tukaj nebeško jed; samega sebe, ki si nebeškim prebivalcem veselje in sladkost — „omne delectamentum in se habentem“, sebe, ki si živi kruh, ki je iz nebes prišel in ima življenje v sebi, deliš nam revnim zemljanom v tem presvetem Zakramentu. To glasno in očitno spoznavamo vpricho nebes in zemlje in Ti želimo tako razodeti svojo priserčno hvaležnost za to nebeško darilo, ki smo ga prejeli od Tvoje dobrotljivosti in radodarnosti. — Le Jezus more storiti človeka zares srečnega. Išči tudi ti, kristjan, odslej svojo srečo le tam, kjer si jo v stanu zares najti, to je, ne po zemeljskih pustinah, ampak pri Jezusu, svojem največem dobrotniku, najzvestejšem prijatelju. Le pri njem se dobi prava, resnična in stanovitna sreča!

III. Oratio. — Prošnja.

„Deus, qui nobis sub Sacramento mirabili passionis tuae memoriam reliquisti“. Jezus je pri zadnji večerji, ko je bil „Sacramentum mirabile“ — prečudni Zakrament — postavil, zapovedal: Storite to (vselej) v moj spomin, v spomin moje smerti na križi. Saj tudi v tem presv. Zakramentu ni družega, kakor ravno ono Jezusovo Telo, ki je bilo za nas v smert dano in sicer v smert na križi, po katerem in s katerim nas vdeležuje vsih milost, ki nam jih je sè svojim terpljenjem in sè svojo smertjo zaslužil. Tako je ta presveti Zakrament resnično „memoria passionis Jesu“ spomin Jezusovega terpljenja. Volja Jezusova pa je, da se ravno v tem skrivnostnem zakramentu udeležujemo milosti na križu nam pridobljenih: „ut redemptionis tuae fructum in nobis jugiter sentiamus“ — da sad tvojeга odrešenja vedno v sebi čutimo. To

je edino, kar prosimo, a s tem prosimo za vse, česar potrebujemo. Kaj je pač sad njegovega odrešenja? Milost, da bi bili rešeni greha in pekla; milost, da postanemo Božji otroci, dediči nebeškega kraljestva in da moremo kot otroci Božji sveto in pobožno živeti; milost svetih čednost in dobrih del, s katerimi dosežemo delež v nebesih nam pripravljen od začetka sveta. In kako se nam je mogoče vdeležiti vseh teh milost? „*Tribue ita nos Corporis et Sanguinis tui sacra mysteria venerari, ut etc.*“ — daj nam svete skrivnosti tvojega Telesa in tvoje Kervi tako častiti, i. t. d. Toraj potem se bomo obilno udeleževali milosti njegovega odrešenja, ako bomo najsvetejši Zakrament altarja prav in vredno častili. Kaj pa nam je storiti, da ga prav in vredno častimo? Jezus Kristus je „*sacra mysteria*“ svete skrivnosti svojega Telesa in Kervi pred vsem zato postavil, da med nami prebiva; toraj moramo radi k njemu zahajati, ga pogosto obiskovati, pri njem svoje sreče, pri njem pomoči v dušnih in telesnih potrebah iskati. Dalje je on te skrivnosti postavil za našo daritev; ne zamujaj toraj sv. maše lahkomišljno iz zločnosti ali duhovne lenobe ali iz celó nečimurnih vzrokov tudi ob delavnikih ne, marveč udeleži se te milosti polne daritve, kadar in kolikorkrat ti je mogoče; toda prizadevaj si tudi vselej za spodobno pobožnost. Slednjič je postavil Jezus ta presveti Zakrament za našo dušno hranô. Prejemaj ga tedaj pogosto, pa s čistim srcem in z gorečo ljubeznijo! — Ako najsvetejši Zakrament v tem trojnem obziru dostojno častimo in se ga s pravo vnemo poslužujemo — in za to nam potrebno pomoč ravno pri blagoslovu prosimo, in če prav prosimo, gotovo tudi dosežemo — potem se bomo sadu Jezusovega odrešenja prav obilno udeležili.

IV. Benedictio. — Blagoslov.

Duhoven vzame navdan svetega spoštovanja Najsvetejše v svoje roke. To so one roke, ki so mu jih škof pri ordinaciji posvetili, da bi blagoslov delile, *) in kadar jih v to rabi, izliva se vsled takrat zadobljene oblasti iz zaklada sv. Cerkve milost in blagoslov Božji nad vse kristjane, ki po tem verno hrepene. Toda pri tej priliki ne delijo mašnikove roke blagoslova, marveč sam Gospod Jezus hoče zdaj blagosloviti svoje ljudstvo, zato jih zavije v velum, zakrije tudi ramena, celó glas svoj — nihil dicens; kolikor mogoče bi rad skril grešnega človeka pod pluvial in velum, da ne bi opoveral blagoslova Zveličarjevega. Da, Gospod sam, ne namestnik njegov, ima zdaj blagosloviti! — Sveče plamtijo navzgor, oblaki dišečega kadila dvigajo se kviško, angelske trume so vtopljene v ponižno češčenje usmiljenja Božjega, in v tej skrivnostni tihoti po svetih prostorih pripogne se vsa zbrana množica z obrazi v prah: in usmiljeni Zveličar, kakor da bi hotel še enkrat vse pričujoče verne objeti, preden se odtegne njihovem očem, oberne se še enkrat proti svojim na vse strani, povzdigne svojo vsemogočno roko ter blagoslovi v znamenji sv. križa, iz kterega nam izvira ves blagor, vse zveličanje. — Nič se med tem ne izgovarja, ne poje, ker blagoslov Zveličarjev sam je izraz njegove vsemogočne volje, je mo-

*) Ut, quæcunque benedixerint (manus istæ) benedicentur, et quæcunque consecraverint consecrentur et sanctificentur, in nomine Domini nostri Jesu Christi. (Pontif. Rom.) Dobro bi bilo včasih verne na to opomniti, da bi vedili ceniti duhovski blagoslov in pa blagoslovljene reči, ter se tako udeležili mnogotere koristi za dušo in tudi za telo.

gočen „fiat“ — zgodi se, po katerem se iz presv. Serca Odrešenikovega milost in usmiljenje obilno razliva v vsa serca, ki so se mu odperla v ponižnosti in veri, v pobožnosti in ljubezni. —

O Bog, delivec vsih milost, dodeli, prosimo te, da tudi mi vselej presv. skrivnosti tvojega Telesa in tvoje Kervi tako verno, spoštljivo in pobožno častimo, da, kadarkoli nam ta nebeški blagoslov deliš, ne gremo nikoli neblagoslovljeni odtod, temuč, da vselej sad tvojega odrešenja v vsej obilnosti zadbivamo! Amen. Zgôdi se tako.

Tega smo celo zagotavljeni, ako bomo tako modre določbe in zapovedi sv. Cerkve v duhu pokoršine vedno in povsod z vestno natančnostjo spolnovali, saj je boljše pokoršina, kakor darovi ...; zakaj vstavljati se, je kakor greh vraževanja, in nepokornemu biti, je kakor hudobija malikovanja. (I. b. Kralj. 15, 22.) Multo enim melior est obedientia, quam stultorum victimae, qui nesciunt, quid faciunt mali. (Eccl. 4. 17.) Ni se toraj bati, da bi bili kaj na zgubi, ako se nekateri nepostavni blagoslovi odpravijo, ako se ena in druga razvada ali nepravilnost v liturgiji odstrani ter s pravim rimskim obredom nadomesti; marveč, če bomo vernemu ljudstvu kazali z djanjem in s podučevanjem važnost in pomenljivost cerkvenih obredov sploh in gledé sv. rešnj. Telesa še posebej, če bomo pogosto z zgledom in z besedo opominjali na neizrekljivo srečo, da imamo Gospoda samega med sabo potem nam bode že izpostavljevanje ne le nadomestilo, temuč še pomnožilo Božji blagoslov, dušni in telesni, časni in večni blagor. Vendar bi znabiti kazalo v tej zadevi ljudstvo nekako odškodovati, n. pr., ko bi vis. č. škofijstvo blagovolilo dovoliti vsak prvi četrtek ali petek, oziroma prvo nedeljo, v mescu imeti sveto mašo z blagoslovom, zlasti takim duhovnijam, kjer imajo mnogo udov bratovščin sv. rešnj. Telesa in presv. Jezusovega Serca, da bi se tako na dovoljen način pospeševalo češenje, pa tudi pogostno prejemanje presvetega Zakramenta in udeleževanje svetih odpustkov. Da se take in enake reči tim hitreje edinostno vredé, je res potreba, da se prej ko mogoče po prečastitem ordinariatu izda kak „ordo cultus divini“, nov Rituale ali vsaj kak supplementum k Ritualu od l. 1844, v katerem bi se pomanjkljivosti dostavile in napake (obredne, muzikalne i. dr.) popravile, ali pa „Euchologium“, kakor ga imajo v Regensburški škofiji, v katerem bi bile vse dvomljive, nepravilne, ker dozdej premalo določene reči pojasnene in po danih pravilih vsej škofiji zapovedane; sevéda vse na podlago že danih cerkvenih določb, pa tudi z ozirom na krajne okolišine. Zato bi znabiti kazalo napraviti škofijsko sinodo. O nekaterih rečeh bi trebalo naravnost v Rim poprašati. Kajti mnogo je reči, ki se cerkvenim določbam nasprotno opravljajo, n. pr.: cerkveno petje, blagoslov z Najsvetejšim, kakor zgoraj dokazano, opravila za mertve, tumba in več družega. Kam se pride v tacih zadevah sè samovoljnim ravnanjem, kažejo ptuji in domači djanski zgledi: Po Nemškem je bila do novejših časov zelo razširjena navada, pri eni in isti slovesnosti ne le po dvakrat ampak celo po trikrat, še v sredi sv. maše, dati blagoslov z monštranco. Da, nekje je gospod župnik imel vsak mesec dve procesiji po cerkvi, pri katerih je po osemnajstkrat dal blagoslov sè presv. rešnj. Telesom, med tem popevaje „a fulgure et tempestate“ češ da, dokler bo ondi on župnik se ni bati toče. Pri bolniških

obhajilih omeni naš, kakor Rimski Ritual, le dva blagoslova, namreč bolniku vračevaje se z Najsvetejšim in spremljevalcem v Cerkev nazaj prišedši. Navada pa je menda splošna blagosloviti precej spred altarja gredé, pred cerkvijo in potem „kadar se mežnar oberne“, mi je bilo nekje rečeno s pristavkom: „ako se nočete ljudem zameriti“. ¹⁾ Prav, da ljudem strežemo, kolikor je pametno. A to vsaj začetnike v tem poslu dostikrat bega. Naročeno jim je iz šol vedno strogo se držati cerkvenih predpisov. Toda, ko naleté na nasprotno navado, vdati se jim morajo, ako hočejo živeti brez zamere. Kmalo se jih tako privadijo, da jih še potem, ko so že samostojni, ne opustijo. Tako in enako se razvade razširjajo in vkoreninjajo, da jih je potem veliko teže odpraviti, kakor je bilo poprej, jih vpeljati. Ne zadostuje k temu osebno prepričanje nekaterih posamnih iz nižje verste. Treba bo zgorej omenjenih sredstev. Pa še potem ni pričakovati, da bi se kar na mah, čez noč in dan, vse napake odpravile, oziroma popravile. A vendar pri tem prizadevanji tudi ne bo tolike teže, kakor si jo nekteri domišljujejo. Saj so ljudje že vajeni vedne spremembe. Treba je le, da se že enkrat jame na pravo stran spreminjati. Treba pred vsem, da očitnih, dokazanih napak vsaj nikdar ne zagovarjamo in ne pospešujemo. Treba je potem zlasti, da edinostno postopamo pri podučevanju vernega ljudstva, z ljubeznijo do resnice pa z vdanostjo do sv. rimsko-katoliške Cerkve, koja želi, da se je bolj in bolj kot svoje matere oklepamo ter z njo zedinjamo, kakor v liturgiji sploh, tako v liturgičnem petji še posebej po besedah r. sv. Očeta Pija IX.: „Nobis maxime in votis est, ut cum in ceteris, quae ad sacram Liturgiam pertinent, tum etiam in cantu, una cunctis in locis ac Dioecesibus, eademque ratio servetur, qua Romana utitur Ecclesia“.

J. Tavčar.

Kak vpliv ima cerkvena glasba — dobra in slaba — na verno ljudstvo?

(Konec.)

Mnogo nam je še znanih pomislikov in ugovorov zoper reformo cerkvene glasbe, pa zaradi že tako predolzega spisa jih tukaj naštevati ne moremo. Hočemo jih pa zato pozneje v posebnem sestavku natančneje preresetaviti. Tukaj dodenemo le še to-le: Ako hočemo, da se pri nas cerkvena glasba polagoma preustroji, morajo se gg. duhovni pastirji, zlasti župniki, za reformo uneti in na organiste krepko vplivati. Dokler se to ne zgodi, z reformo ne bo šlo naprej. To pa je gg. duhovnim pastirjem iz več tehtnih razlogov naravnost dolžnost. — Pervič so oni dolžni za vredno službo božjo skerbeti. Kako pa bode služba božja vredna in dostojna, ako je glasba pri njej posvetna in mehkužna? Kako bo verno ljudstvo zbrano in pobožno mo-

¹⁾ Vsaj ravno pred cerkvijo blagosloviti se mi je vselej napačno zdelo, viditi, da ljudje, ki imajo čas v cerkev stopiti, kar zunaj poklekujejo, po blagoslovu pred cerkvenimi vratmi se kar razkrope; ko bi se vendar spodobilo vsaj nekaj časa, recimo do konec vasi spremljevati usmiljenega Zveličarja k bolniku, kakor veli sv. Cerkev. V Regensburški škofiji je zapovedano po škofjskem listu l. 1869 pri obhajilih v cerkvenem kraju ravnati se po rubrikah Rimskega obrednika, pri obhajilih v oddaljene kraje pa se deli blagoslov konec vsake vasi, ako ljudje pridejo skup in slednjič spremljevalcem pred hišo bolnikovo.

lilo, kako v svete skrivnosti, ki se na altarji veršé, prav se zamislilo in vtopilo, ako ga posvetna glasba na koru moti, nesvete misli in čutila v njem budeč? Sentimentalne melodije, neslani preludiji in poskočnice za istino ne pospešujejo pobožnosti in zbranosti, temuč zbrano občinstvo le motijo in službo božjo profanujejo. — Nadalje imajo gg. duhovni pastirji za dostojno obnašanje v cerkvi skerbeti. To pa ni mogoče brez poštene, resne glasbe, kakor so nam mnogi v tem spisu navedeni resnični izgledi jasno pokazali. Kakoršna glasba, tako bo večjidel tudi vedenje navzočega ljudstva v cerkvi. Ako je glasba resna, sveta, vzvišena, potem bo tudi verni ljud resen, zbran in pokojen in — narobe. Temu je skušnja najzgovornejša priča. Kakor so toraj duhovni pastirji dolžni za dostojno vedenje ljudstva, tako so dolžni tudi za dostojno glasbo v cerkvi skerbeti. — K temu pride še to, da se je naša častita duhovščina na dekanijskih konferencah za potrebo reforme javno in skoro enoglasno izrekla. Kaka doslednost je tedaj to, ako sedaj marsikdo, ki je svoj čas za reformo se izjavil, o njej nič slišati, nič vediti noče? Ali ne stavi takov sam sebe na laž ter pljuje sam sebi v obraz, ako se sedaj nad reformo cerkvene glasbe spotika in huduje ali jej celo očitno zapreke stavi? — Ali pa morda reforma ni v pravih rokah? Nu, premil. knez-vladika sami stoje reformi na čelu. To je vsakako lepo, pa tudi dostojno in potrebno; kajti taka podjetja se brez višjega pastirja na čelu ne posrečijo lahko. — Ali pa imate morebiti kaj zoper druge, ki se za reformo zanimajo ter z besedo in peresom, pa tudi dejanski za-njo poganjajo? Zakaj in zoper koga? Le z barvo na dan; zabavljati samo za herbtom ni pošteno, ni možato. A vidi se nam — veselilo nas bode, ako se motimo — da nekaterim, ki so v principu (načelu) zoper reformo, neljube so vse osebe sploh, ki se za reformo tersijo. Taki sè stvarjo samo nezavidijo tudi osebe. Ali pa je to pravično, to pripustimo drugim nepristranskim možem v razsodbo. — Ali pa morebiti nekojim ni všeč, ker niso sami na čelu cecilijanskemu gibanju? Tem ne vemo družega odgovoriti, nego to: Zakaj pa niso? Zakaj se ne postavijo reformi na čelo? Saj mi vendar nismo reforme v najem vzeli, in nam je čisto enako: kdó? da le sploh dela za dobro in potrebno reč. K reformi cerkvene glasbe lahko vsakdo na ta ali oni način pripomore, ako le hoče; predali „Cerkv. glasbenika“ so vsem enako odperti in pri vsakoletnem občnem zboru se vsem udom cecilijinega društva enako prilika nudi, nasvete staviti, pomislke objaviti, kritikovati dosedanje delovanje ter svoje misli in nazore razodeti. Kdor pa k cecilijinemu društvu pristopiti in sploh za reformo nič storiti noče, naj se tudi ne gnjeva in hudomuši, kajti to je jasno, ko beli dan, da kdor bo za reformo več storil, ta bode imel tudi več zaslug, pa tudi več veljave in vpliva.

Delajmo toraj za reformo cerkvene glasbe, koje potreba je vsesploh priznana, iskreno, marljivo in vztrajno, à delajmo tudi složno — viribus unitis — v zedinjenji je moč. — Ne izgublajmo pa tudi izpred oči, da sv. Stol sam želi in pospešuje reformo cerkvene glasbe, ki je tudi na Laškem, morda bolj kakor kje, potrebna, in da sedanji sveti oče Leon XIII. hočejo Rim za središče cecilijanskega gibanja narediti, ter tako osnovati vseobčno ali katoliško „Cecilijo“. Ali nas nema to silno dramiti in za reformo unemati? Saj hočemo sicer biti

in smo tudi v vseh rečeh tako rimski, tako katoliški; ali hočemo edino v tem nehvalevredno izjemo delati? Gotovo ne. Naša duhovščina je bila vselej tako zvesto udana sv. Stolu; to nam je porok, da se tudi gledé na reformo cerkvene glasbe ne bode stavila v nasprotje sè željami in težnjami rimskega Prestola. — Nadalje prevdarimo resno še to-le: Ako ne bomo propadle cerkvene glasbe reformovali mi, bodo jo naši zanamci. Kajti pričelo se je po dolgotrajni letargiji, kakor na polji cerkvenega življenja sploh, tako na polji cerkvene glasbe posebej živo gibanje in kretanje. Kamen, ki se je verhu gore utergal, ne ustavi se poprej, dokler v dolini ne obleži; tako se tudi to gibanje ne bode poleglo poprej, dokler se propadla cerkvena glasba ne preustroji in preobnovi takó, da bode zopet vredna cerkve in službe božje. Zamán bi se mi tu upirali; kaka ideja nastane, prešine in obaja duhove in ti ne mirujejo, dokler je ne realizujejo (uresničijo). Tako je tudi s cecilijansko idejo. Ideja ta toraj ne bode več ugasnila, le da, ako bi mi to opustili, uresničili jo bodo drugi za nami. Ali bi pa nam to bilo v pohvalo in čast? Kako bi enpot naši potomci morali soditi o nas, ako nismo mi ob času splošnega navora za reformo cerkvene glasbe v tem oziru nič storili? Začnimo tedaj napake in blodnje poprejšne za cerkev jako ozbiljne dobe popravljati rajše mi, nego da bi do cela prepustili to težavno delo našim naslednikom. Ne izpuščajmo pa tudi iz rok lepih zaslug, ki si jih z marljivim in stanovitnim delovanjem za reformo cerkvene glasbe zamoremo pridobiti. Res da je začetek ta počasen in težaven, toda ako si podamo roke, ako delamo vzajemno in vztrajno, venčal bode kmalu lep vspeh naš trud in naše delo. Imeli bomo pa zraven tudi veselo zavest, da smo delali kakor za božjo čast in povzdigo službe božje, tako tudi za duševno oblaženje, za versko in estetiško oliko milega naroda našega. Fiat! —

Κολίότης.

D o p i s i.

Iz Kroke. Dolgo že niste nič izvedili iz našega kraja, kako se tu dela za razvitek cerkvenega petja. Reči moram, da precej dobro napredujemo; dokaz temu je bil veliki teden in velika noč. Veliki teden namreč pelo se je vse latinsko, vel. četrtek maša Molitor-jeva in vel. saboto maša Hamm-ova, h kateri se je bilo privzelo Kyrie in Gloria maše Mašek-ove. Posebno veličastno in ginljivo je bilo pri vstajenji, pri katerem smo slišali himne raznih skladateljev; a največi utis je učinil Foersterjev „Regina coeli“. Pevci so se pa tudi pošteno potrudili po tej pesmi izdihniti vsa čutila, ki zamorejo serce omečiti in duha kviško povzdigniti. Hvala g. Foersterju za to skladbo in tudi za druge, ki jih imamo od njega, in ki tu pri nas kaj dopadajo! — Na vel. noč in vel. pondeljek slišali smo Foerster-jevo mašo „s. Caecilia.“ Peli so jo krepko in natančno. Spremljeval jo je z orgljami (za orglje je sicer g. Foerster ni postavil) g. Ivan Zupan, brat njegov pa dirigiral, tako, da so jo prav dobro izvili iz najtežjih mest. Zato pa moramo tudi očitno pohvaliti mladega pevovodije, ki se toliko trudi za zboljšanje cerkv. glasbe; Bog daj, da bi se prekmalu ne utrudil, kajti skerb ni majhna, in muzikalije stanejo groš. Želimo tudi, da bi pevci poslušali na njegov glas, kadar jih vabi in spodbuja k učenju. Ker vam on iz svojega plitvega orgljarskega žepa vašega truda ne more poplačati, bode pa Bog bolj globoko segel ter vam stotero povernil marljivost, s katero delate za poveličanje Njegove službe.

Od štajarske meje, 18. julija 1879. — Vsaka številka „Cerkv. glasb.“ jasno priča, da se „Cecil. društvo“ brine za uvedenje čiste cerkvene glasbe in cerkvenega petja, katero

se v mnogih krajih malomarno in neumetno v posvetnem slogu brez kakega smotra ljudstvu v cerkvi predava, česar je, da naravnost rečem, največ kriv orgljavce sam. Ta se izgovarja na fajmoštra, oni na ljudstvo — vsi ti izgovori so prazni. Oba ta dva faktorja, ako sta protivna, in se v poštev jemljeta, večjidel še kaj pravega umetnega in cerkvenega nista slišala in nimata za to prilike drugod, kakor v domači cerkvi, ali pa nikjer. Nad lepim figuralnim cerkvenim petjem, se nobeden ne bode spodtikal, kar sam skušam, in ljudstvo nevede, da se, kolikor pevske moči dopuščajo poprijemam cerkvenega petja, pravi le, da pevke lepše pojo. Kdor ima pa rudimentiran posluš za cerkveno petje, čez tacega pa — na dnevni red. V zdravilstvenih zadevah ne bode pametni človek k „šuštarju“ po svete hodil. Vsak pevovodja, ako ima izurjene pevce, ter si izbira dobre skladbe, in ako je umé, je dobro predstavljati, bo vsem ustregel.

Da bi se mlado početje bolje razširjalo in se prej udomačilo naj nekoliko spregovorim o potrebah in pojasnilih za orgljavce na deželi, ki nimajo navadno posebno izurjenih pevskih moči in skladb na izbiro.

a) V mnogih pojó samo ženske in takim so razstavno postavljene pesmi mnogokrat nerabne. Zgodi se, da se ta ali oni orgljavce, ako mu pesem dopade, nad njo spravi, ter jo predelava in sestavno, toda kako; pojavijo se mu odkrite oktave in kvinte, postavi ta ali uni glas za bas, tenor itd. in ne gledé na dominantno harmonijo, harmonijo s ciganskim basom za lase v tonično sklepno privleče. Take spremembe pa zamore le izurjeni komponisti izdelati, ako hočemo, da pesmi ostane pravi utisek, pravilnost in lepota. „Cerkv. glasb.“ naj bi pesmi, ki se zamorejo peti vsaki čas, prinašal večkrat sestavne. Zlasti pogrešamo sestavnih „Tantum ergo“ in latinske maše. Škoda, da niso Foersterjevi 4 Tantum ergo, op. 16., tudi sestavno postavljeni.

b) Za latinsko petje o velikih praznikih naj bi se izdaval lahki ofertoriji oziroma gradualni za manj izurjene pevce, tako vsaj za praznike: božič, 3 sv. kraljev, veliko noč, vnebohod, duhovo, sv. Petra in Pavla, vel. šmaren, vse svetnike, da ne bode treba orgljavcem drugod pri nelatinskih pribežališča iskati.

c) Besede za tempo orgljavci rabijo tje v en dan. Nekterim je *largo*, *lento*, *grave*, *adagio*, potem *andante*, *adantino*, *moderato*, *allegretto* eno in isto. Tako berem v Ceciliji, „*Ruſſiſalſiſcheſe Wörterbuch*“, stran 26. za *andantino* = *ſchneller als baſ vorige* (*andante*) in v „*Œdſſiſche Harmonielehre*“ *andante* = *gehend, gemäßig*, *etwaſ ſchneller als andantino*. „Cerkv. glasb.“ naj bi natančno povedal, med ktera števila Mälzelovega metronoma spadajo posamezni izrazi za tempo.

d) Potrebni so orgljavcem dobri preludiji za pristop, primerni raznim časom cerkvenega leta, tako i preludiji konci sv. maše, kjer „Orgelpunkt“ na odločnem mestu stoji; samovoljno tapanje nima pravega pomena in zaderžaja, muzikaličnih pogreškov pa kar mergoli. Od „Cerkv. glasb.“ ker ima uže tako majhen prostor, skoraj ne moremo zahtevati, ampak dobro bi bilo, ko bi Cecil. društvo take stvari posebej in če mogoče s kakim podukom o prostem preludovanju in z razlaganjem o fugah izdalo.

Opazke. *Ad a)* Ni potreba ženskim 4 glasno peti, naj pojó triglasno (tenor kot drugi alt) ali dvoglasno z orgljami. In kaj je na tem bolj slabega, če pojó enoglasno z orgljami, zakaj bi se tega ogibali, če imajo orglje že takó celo harmonijo? Ali mora Kranjska za zmirom ostati pri tem enostranskem naturalističnem sekundiranju po posluhu? — Pojte enoglasno in potem morete rabiti vse priloge. Pa vendar se je „Cerkv. glasb.“ že oziral (tudi v današnji prilogi) in bo se še rad oziral na take kóre, kjer se poje samo sestavno; toda prej odločuje velika večina kórov, ker pri mešanih zborih se pevci najbolje izurijo in njihovo petje je najlepše, ker ima največi obseg tonov. Pri sestavnem in zmiraj le sestavnem petji dobijo posamezni glasovi pičlo število tonov za porabo; kako se tedaj more glas olupšati in izobraziti?

Ad b) Naročite si, kar je bilo v „Oglasniku“ priporočano, in potem imate za vse praznike lahke in tudi bolj težke (po potrebi) skladbe v rokah; Cerkv. glasb. ne more na enkrat za vse potrebe skerbeti, akoravno bi to kaj rad storil.

Ad c) Deminutiva pri hitrem tempo pomenijo bolj počasno, pri počasnem pa bolj hitro. Sicer stari nikoli niso še temp pripisovali, kakor se ne predpisuje deklamacijam; zato je treba, da organisti vprašajo gg. duhovnike, kaj dotične besede pomenijo,

potem in po skladbi sami že pridejo na pravo tempo. Še pri največjih mojstrih samih do biva ista skladba razno tempo, in oziroma na prostor, na praznik, na izurjenost zbora more biti oboje dobro. Največa napaka se dela pri dobrih cerkvenih skladbah, da se navadno prepočasno igra — organist, revež, ne more naprej, posebno ako se zdi kaka skladba preveč stroga, resna: le hitro jo pejte, pa bode efekt naredila.

Ad d) Tudi za orglje imate v „Oglasniku“ dovolj nasveta. Nauk o harmoniji, generalbasu, kontrapunktu, kanoničnih oblikah i. t. d. z ozirom na orglje se že pripravlja v slovenščini za tisk. — Konečno še lepa hvala za dopis! *Vredništvo.*

Naznanilo novitét. *)

Na Breznici so se od lani osorej pele na novo sledeče točke: Ant. Foerster: *Ecce sacerdos* (II.), *Veni s. Sp.*, *Missa in hon. s. Caeciliae*, *IV Tantum ergo*, *Regina coeli*. — Ett: *Asperges*, *Te Joseph celebrent*, *Adoro te*, *Coelestis urbs*. — Witt: *O, vos omnes*, *Christus est pro nobis obediens*, *Cum dilexisset suos*, *Trojni vel. Alleluja*. — M. Haller: *Pange lingua*, *Aurora c. purp.* (po Bile-ovi prestavi: Glej zarje svit.) iz op. 16., *Gloria in exc. D.*, *Tu es Petrus* iz op. 15. — Kirms: *Adorabo* (grad.) — Rampis: *Beatus vir*, *Gloria et hon.* (grad.) — Benz: *Domine Deus*, iz op. 10. — Skuhersky: *Tecum principium*, *Dies sanctificatus*, *Dextera Domini*, iz op. 28, 29. — Mitterer: *Iustorum animae*. — Leitner: *Sacris sol.*, *Aeterne rex*. — Mohr: *Lauda Sion*. — Cantus chor. za posveč. nov. alt. za Božič, Veliki teden, za večernice (F. I. Cl.) in za opr. po mertvih, iz oficijelno pri F. Pustet-u izdanih koralnih knjig. Več slovenskih cerkvenih pesmi od raznih skladateljev, zlasti: A. Foerster-ja, P. H. Sattner-ja, P. A. Hribar-ja, J. Mohr-a i. d.

Janez Tavčar, kaplan.

*) Pod tem naslovom bode „Cerkv. glasbenik“ naznanjal napredek posamihih cerkv. zborov v pravem cerkvenem petju.

Razne reči.

— Odbor Cecil. društva ponovi svoje vabilo do čé. gg. udov, naročnikov našega lista in prijateljev cerkv. glasbe sploh, naj bi se udeležili v obilnem številu obénega zbora, ki bode v četrtek dné 7. avgusta t. l.

Skoraj ob istem času bodo zborovala tudi druga Cecil. društva, tako zgornje-avstrijansko 5. in 6. avgusta v Lambahu, Monakovo-Frizinško 4. — 6. avg. v Frizingu, Ratisbonsko 4. — 6. avg. v Ratisboni. Dotični programi so jako zanimivi, a navesti jih ne moremo, ker bi to preveč prostora vzelo. Le to povemo, da na vsih treh krajih se bodo med družim pele Palestrinove maše, in sicer v Lambahu: *Dum compleretur* za 6 glasov; v Frizingu: *Aeterna Christi munera*; v Ratisboni: *Tu es Petrus*. Kdaj pridemo tudi mi do Palestrinovihi maš? —

— Ker smo čuli, da se ima več gospodov naših krajev udeležiti podučevalnega kurza na Dunaji (25. — 31. avg.), naj jim povemo, da oni, ki želé dobiti stanovanje po nizki ceni, naj se obernejo prišedši na Dunaj do društvenega sluga g. F. Ulreicha, I. Salvatorgasse 12. Čé. gg. duhovnom pa naznanimo še, da tudi njim ne bode treba plačevati učnino, kakor v službi nastavljenim gg. učiteljem in organistom ne.

Oglasnik.

Vsem, katerem je mar za pravo cerkv. petje, ki se ima ozirati na liturgijo, priporočamo knjigo:

Battlogg, Franz Josef. „Liturgischer Katechismus in Fragen und Antworten“. Graz, Verlag der Vereinsdruckerei. Preis 60 Pf.

Dr. Fr. Witt, Koenen in Fr. X. Haberl so to koristno delce presojevali in vredno spoznali, da se sprejme v zapisnik cerkveno-glasbenih del splošnega „Cec. društva“, kjer se tudi nahaja pod št. 436.

Pridana je listu 8. šte. prilog.

Odgovorni vrednik lista **Janez Gnjezda**. — Odgovorni vrednik muzik. priloge **Anton Foerster**.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.